

Título: *E-Formación*
Autor: Philippe Gil
Editorial: Deusto, Barcelona, 2001
Núm. pp.: 207
Tamaño: 16 x 23,5

Esta obra que presentamos incide na profunda transformación que, por mor de Internet, estamos a vivir no xeito de comunicarnos, intercambiar e producir. Esta mudanza das novas tecnoloxías en xeral está tendo un impacto duradeiro, profundo e, en moitos casos, perturbador sobre a formación, e sobre os seus axentes. Así pois, debemos estar en permanente garda, observar e analiza-los feitos que nos rodean, e especialmente os que se refiren á tecnoloxía e á economía, porque cada vez teñen unha influencia maior na educación.

Sabemos que despois de vinte anos de recesión, de paro e de estancamento, as economías occidentais esperan hoxe baixo o pulo das novas tecnoloxías. A terceira revolución industrial (a da información) está xa en marcha; de feito existen datos tan reveladores como o dito que se repite con frecuencia en Silicon Valley e que asegura que tres meses na economía de Internet equivalen a un ano na economía tradicional, ou o que se di no mundo dos negocios cando se asegura que xa non é o grande o que devora ó pequeno, senón que é o rápido o que devora ó lento.

As vantaxes das novas tecnoloxías educativas son numerosas, pero tamén o son os cambios que hai que dominar e os responsables da formación necesitamos ser guiados e apoiados para xestionar unha complexidade cada vez maior.

O volume céntrase principalmente na formación profesional que as empresas, conscientes destes cambios, lles prestan ós seus empregados. Amósanos ademais cómo as grandes empresas manteñen unha constante vixilancia tecnolóxica e pedagóxica, invisten, crean, producen e poñen en marcha novos enfoques e novos recursos; todos eles apoiados nas tecnoloxías da formación e da comunicación.

A obra divídese en tres partes. A primeira, que se compón de catro capítulos, céntrase na análise do mercado da formación e a súa evolución. Expóñense as tendencias, os axentes dese mercado, a chegada dos novos participantes, e novas ofertas que veñen a trastorna-la orde establecida.

Os dous primeiros capítulos tentan pornos en garda sobre un feito que se está a producir hoxe en día: se ben

Europa pode aínda gabarse de se-lo berce da difusión en masa da información, os estadounidenses non só están máis avanzados ca nós no campo das novas tecnoloxías aplicadas á formación, senón que están a piques de converter-lo mercado da información e da formación no mercado de futuro, tanto en termos de vendas obtidas como de plusvalías xeradas.

Preséntanse datos tan reveladores como as estimacións que din que no ano 2005 o gasto en publicidade en Internet superará amplamente á publicidade por televisión; ou que sendo a cifra de cibernautas en todo o mundo no ano 1997 de 100 millóns de persoas, as estimacións din que para este ano 2002 chegará a ser de 327 millóns.

O que si xa está a ocorrer é que a utilización dos soportes pedagóxicos máis tradicionais, como son: a formación presencial, libros, vídeos, cintas de audio, etc., están estancados e non presentan un crecemento apreciable, mentres que os novos recursos multimedia que se presentan en CD-ROM ou en Internet tiveron un forte crecemento nos últimos catro anos.

O terceiro capítulo amósano-lo impacto que está a te-la rápida entrada dos novos participantes no mercado da formación. Preséntanos casos coma o da empresa DigitalThink que era unha descoñecida nos Estados Unidos hai tan só catro anos, e hoxe ten un nivel de notoriedade superior á dos axentes da formación tradicional; ou os dos novos axentes que antano se centraban nou-

tras áreas e que agora se introducen no mercado da formación: empresas de consultoría, creadores de software, grupos de prensa e edición, empresas de traballo temporal, canles de televisión, os xigantes de Internet (Microsoft, Oracle, Sun, AOL, Amazon ou Yahoo), etc.

No seguinte capítulo fálasenos dos modelos de negocio da formación electrónica, que supoñen desenvolver novas solucións de software: as plataformas de aprendizaxe electrónica, as plataformas de aula virtual, e o software para formación online.

Unha plataforma de aprendizaxe electrónica significa moito máis cá simple creación dun sitio web; significa segui-la traxectoria individual dos aprendices, xestiona-los titores online, crear, xestionar e administra-los contidos; e para isto existe unha categoría de software especializado chamado plataformas de formación electrónica, LMS (Learning Management Systems), ou sistemas de xestión da aprendizaxe (son moitas as empresas que se centran neste tipo de solucións: SABA, Docent, Pensare, etc.).

As plataformas de aula virtual tentan transferirle ó mundo de Internet a lóxica da sala de cursos. Permítlelle a un formador animar a distancia e en tempo real unha aula de “n” alumnos repartidos por todo o mundo. Aquí as ofertas son numerosas: Interwise, Placeware, Centra, etc.

O software para formación online introduce a necesidade de dispor de recursos pedagóxicos que difundir, que

se poden comprar, alugar, ou producir internamente. Hai moitos operadores que ofrecen os seus servizos neste campo como por exemplo Allen Communication co seu sistema de Author Quest ou Macromedia con Authorware. Existen, pola contra, moi poucas empresas que desenvolvan recursos pedagóxicos multimedia a medida, fronte a multitude de provedores de contidos estándar.

Por outro lado, témo-los centros de formación virtual, dos que se nos dan varios exemplos importantes como o caso de DigitalThink (primeiro centro privado de formación virtual nos EEUU), coas claves do seu éxito, ou Studi.com, Click2learn, etc.

A segunda parte do libro, que se compón de tres capítulos, afonda máis nos novos sistemas de formación que se poñen en marcha: Web based training e clases virtuais. Así pois o quinto capítulo describe as vantaxes da formación a distancia vía redes, que non implica necesariamente a desaparición do grupo, xa que hoxe existen posibilidades técnicas para evitar isto, como é utiliza-la videoconferencia, o correo electrónico, o chat ou o foro de debate. Este tipo de formación diríxese a unha persoa en singular, o aprendiz, e así, os estadounidenses diferencian xa entre formación tradicional (*training*), e estes novos sistemas baseados no aprendiz (*learning*). Estas diferencias non se refiren só ós contidos, senón tamén ós métodos de aprendizaxe, xa que hai persoas máis sensibles ás imaxes e á animación, outras son máis concep-

tuais, outras memorizan mellor mediante proba/erro, etc. Aínda que isto está polo de agora un pouco lonxe.

Téntasenos explica-lo custo que supón a formación para as organizacións no capítulo sexto, facendo comparacións en termos de custo e rendibilidade entre a formación tradicional e a formación multimedia.

Do capítulo seguinte extraémo-la lección aprendida polos expertos, froito das prácticas de formación a distancia iniciadas a principios dos anos oitenta, e nas que os conceptos conductistas lle concedían prioridade á técnica. Daquela afirmábase que unha aprendizaxe totalmente mediatizada pola tecnoloxía podería resultar máis eficaz ca unha aprendizaxe totalmente mediatizada polo formador. Sen embargo, hoxe en día quedou claro que o principio fundamental da formación é a pedagogía e non a técnica, xa que esta é simplemente unha ferramenta ó servizo da formación, non un competidor.

A formación electrónica adquire toda a súa dimensión a través de dous sistemas: a aula virtual e a Web Based Training (campus virtual ou universidade virtual), o libro descobre as claves que hai que ter en conta á hora de seleccionar cada un deles, e infórmanos sobre os estudos que regularmente se fan sobre os adiantos destas ferramentas.

A Web Based Training está baseada no principio de autoformación e de posta á disposición de recursos pedagóxicos consumibles online polo

aprendiz, ó seu ritmo e segundo o seu nivel. A aula virtual permite conservar o modelo clásico onde o formador continúa impartindo os seus coñecementos pero con alumnos que poden estar espallados por todo o mundo.

A última parte do libro explica polo miúdo as implicacións que a tecnoloxía da formación electrónica ten sobre os axentes da formación, e así, no capítulo oitavo formúlase a seguinte cuestión: ¿como elaborar un curso a medida en cantidades industriais? Propónse o reparto dos contidos en secuencias elementais, autónomas e coherentes, para despois integralos nun gran número de combinacións multisoporte e multiuso. Cada secuencia elemental correspóndese cun obxectivo pedagóxico moi preciso, e un conxunto de secuencias elementais permitirán compoñer un módulo coherente de formación. En cada módulo, as secuencias están articuladas unhas coas outras mediante tests que fan posible medi-la evolución do alumno ademais de avalialo. Ademais, unha combinación de

módulos definiría unha traxectoria completa de formación.

Amósanos experiencias pedagóxicas a nivel de empresa con exemplos como o do grupo TOTAL en Francia.

Os dous últimos capítulos céntranse xa en programas de software concretos como o Designer's Edge, desenvolvido pola empresa Allen Communication, que é unha ferramenta de axuda para a produción de cursos de formación (é unha especie de "taller de creatividade pedagóxica"); ou como o WizTim desenvolvido pola empresa WizArt, que lles permite ós formadores crear titoriais dinámicos que poden ser utilizados para a autoformación; ademais do Quiz Studio, que permite xerar tests de avaliación, preguntas e cuestionarios interactivos e multimedia, destinados a ser difundidos vía Internet.

Francisco Javier González Álvarez
Instituto Xermán Ancochea Quevedo
A Pobra de Trives

